

INTERVENCIÓ PRIMERENCA EN LES DIFERÈNCIES D'APRENTATGE

EL TRASTORN DEL DESENVOLUPAMENT DEL LLENGUATGE

MIREIA SALA TORRENT

PROFESSORA DE LA FPCEE BLANQUERNA
UNIVERSITAT RAMON LLULL
mireiast1@blanquerna.url.edu

CODIRECTORA DEL CENTRE TRIVIUM
mireia.sala@trivium.cat

FUNDACIÓN | NATURA BISSÉ

ASPECTES INTRODUCTORIS

Ricardo Eraz
FUNDACIÓN | NATURA BISSÉ

EL LLENGUATGE

CONTINGUT

SIGNIFICAT:

Esdeveniments, objectes, accions....

FORMA

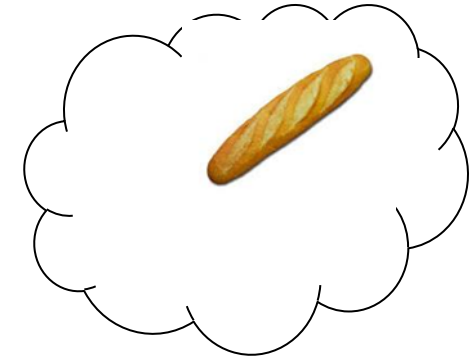
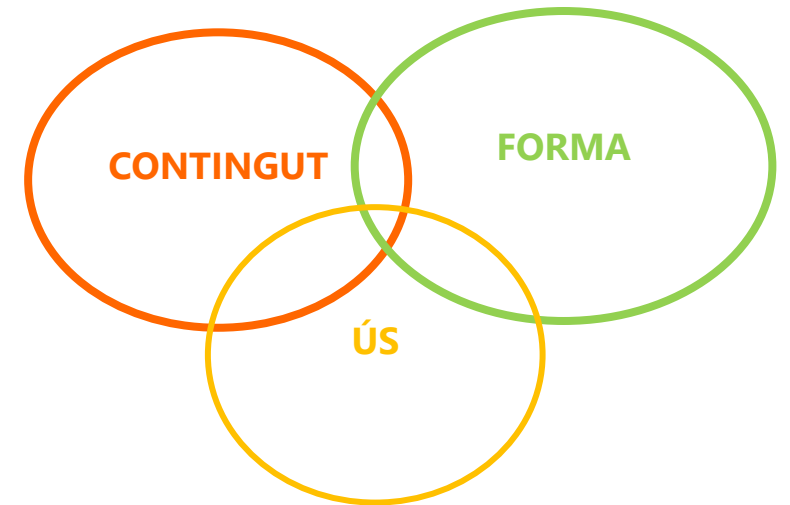
ESTRUCTURES:

- 1- Els fonemes es combinen per formar morfemes.
- 2- Els morfemes es combinen per formar paraules.
- 3- Les paraules es combinen per formar frases.
- 4- Les frases es combinen per formar el discurs.

ÚS

INTENCIÓ I ÚS:

Com les persones utilitzem el llenguatge per comunicar idees, emocions, informació i intencions. Capacitat per descriure, convencer, fer peticions i prediccions.

LLENGUATGE PER LA COMUNICACIÓ

- . Interacció social.
- . S'adquireix de manera natural.
- . Missatge lingüístic dins d'un context significatiu amb suport del llenguatge no verbal (la situació, la entonació, els gestos, les expressions facials).

LLENGUATGE COM A INSTRUMENT DEL PENSAMENT

- Llenguatge com a eina per al raonament i per a l'aprenentatge acadèmic.
- Llenguatge descontextualitzat.
- Suport limitat del llenguatge no verbal.

ETAPES EN EL DESENVOLUPAMENT NORMAL DEL LLENGUATGE

3 MESOS

Plora, crida i somriu

6 MESOS

BALBOTEIG
Reduplica síl·labes

9-12 MESOS

INICI DE LA COMPRESIÓ LÈXICA.
Respon al nom i al NO.

18-24 MESOS

LLENGUATGE TELEGRÀFIC

- Fa unions de dues paraules com si fos una frase (mama caca).
- Amplia el vocabulari (+ de 50 paraules)
- Entén instruccions simples

12-18 MESOS

HOLOFRASE

- Primeres paraules amb significat: papa, mama, caca....
- Entén frases curtes i d'ús comú (no toquis...)
- Assenyala i s'expressa amb gestos

2-3 ANYS

ORACIONS SIMPLS

- Combina 3-4 paraules (nen te pilota)
- Segueix instruccions compostes

“agafa el cotxe i posa'l a la capsa”

3-4 ANYS

ORACIONS COMPLEXES

Connexió d'oracions (coordinació i subordinació)

- Realitza moltes preguntes
- Parla sobre el què passa durant el dia. Parla comprensible.

4-5 ANYS

CONSTRUCCIÓ DE GRUPS VERBALS COMPLEXOS

- Ús de frases semblants gramaticalment als adults.
- Comprèn el que es parla a casa i a l'escola.

+ 6 ANYS

ESTRUCTURA DEL DISCURS
LECTOESCRITURA

PERSPECTIVA FUNCIONAL

2-3 MESOS

Primers senyals de comunicació

A través del plor, el nadó aconsegueix l'atenció de l'adult

3-4 MESOS

Sincronització tu-jo semblant a les regles del diàleg = **protoconverses**
La interacció social evoluciona cap a la **intersubjectivitat**
(Trevarthen, 1986)

- Captar mútuament les intencions
- Compartir significats

9-10 MESOS

Apareix el

Gest indicatiu

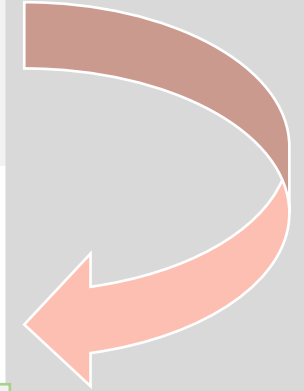
4-6 MESOS

Interactua activament i intencionalment

El nadó **segueix la mirada** de l'adult i la relació passa de 2 a 3: **triangle entre nadó, adult i objecte**

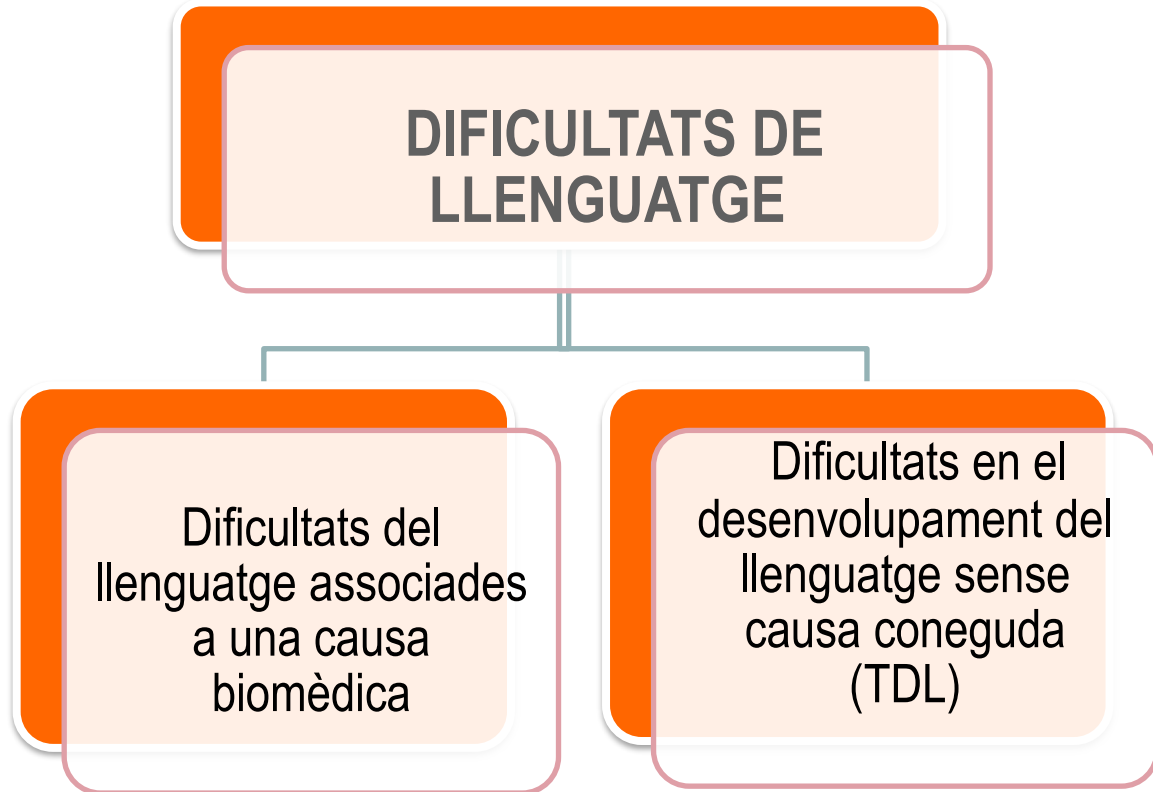
Atenció conjunta

El vocabulari receptiu primerenc s'assoleix sobretot a partir de les situacions d'atenció conjunta, on hi sol haver seguiment de mirada i gestos d'assenyalar.

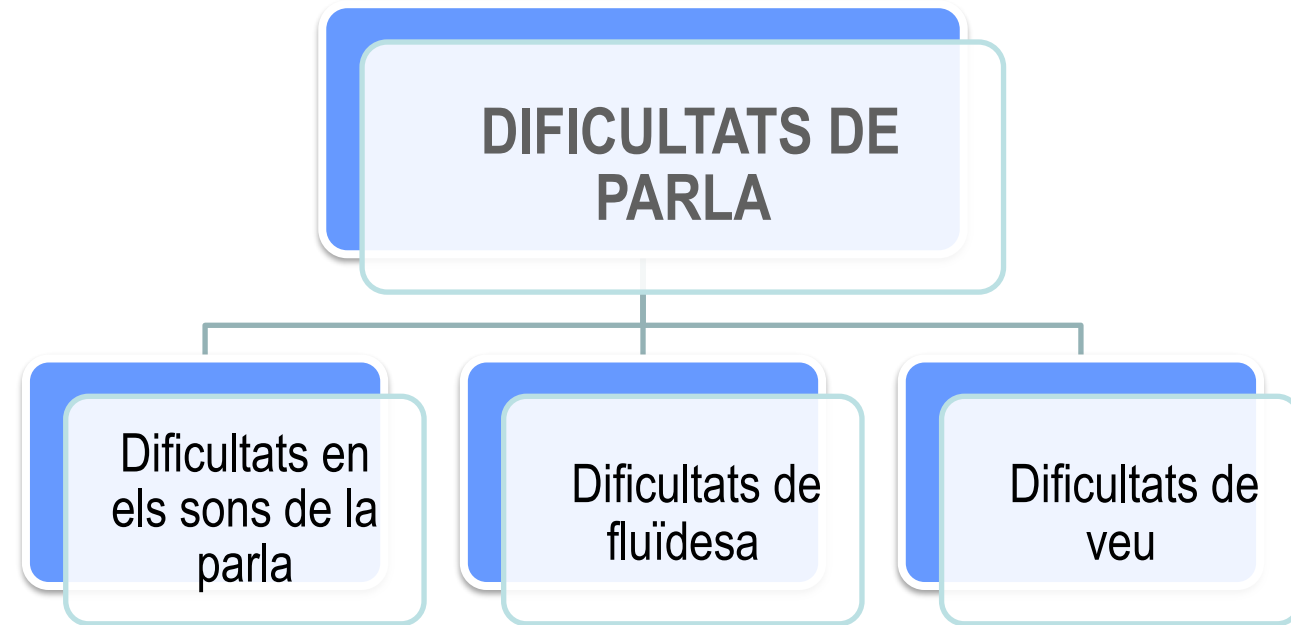

El nadó desenvolupa l'interès comunicatiu, gràcies a que els pares i/o cuidadors son receptius als seus senyals i donen significat a les seves expressions.

LA PARLA I EL LLENGUATGE NO SÓN EL MATEIX, PERÒ PODEN COEXISTIR

En Joan té 5 anys i té dificultats per entendre els altres (llenguatge receptiu) i per expressar pensaments, emocions i idees (llenguatge expressiu), però no té problemes de parla.

La Maria té 4 anys. Sap el què vol dir, però és difícil entendre-la quan parla perquè no pronuncia correctament i omet, afegeix o canvia sons. La Maria té un Trastorn dels Sons del Parla (TSH) que no afecta el seu llenguatge.

VIURE AMB TRASTORN DEL DESENVOLUPAMENT DEL LLENGUATGE (TDL): UN CAS PRÀCTIC

LA HISTÒRIA DE L'ARNAU: UN ESTRANGER
EN EL SEU PROPI IDIOMA

Des de la infància fins a l'edat adulta

FUNDACIÓN | NATURA BISSÉ

L'Arnau és un jove de 20 anys que va ser diagnosticat amb Trastorn del Desenvolupament del Llenguatge (TDL) a l'edat de 5 anys. Actualment, continua presentant dificultats tant en el llenguatge receptiu com en l'expressiu.

** Imatges creades amb Photo Realistic. Image GPT. Eina I.A. Abril 2024*

DIFICULTATS DE LLENGUATGE DE L'ARNAU A L'EDAT ADULTA

Dificultats per **captar i processar missatges verbals** quan hi ha soroll de fons, múltiples veus o si es parla ràpid, com a les notícies de TV o en diàlegs de pel·lícules....

Baixa competència per **percebre correctament paraules desconegudes**, paraules d'idiomes estrangers....

Dificultats per recordar noms de llocs, persones...frases o instruccions verbals.

Dificultats en la **planificació del discurs**, amb omissions d'informació que afecten la coherència i la comprensió del què vol dir.

Dificultats en el raonament verbal, especialment quan es requereix pensament abstracte.

Dificultats o lentitud per captar el sentit figurat del llenguatge, com acudits, frases fetes o expressions no literals.

Resultats baixos en la **fluïdesa, la comprensió lectora i l'expressió escrita**.
Dificultats per **prendre apunts** de classe.

Dificultats per aprendre paraules noves i per **accedir al lèxic**), provocant silencis o bloquejos.

Dificultats per **comprendre i utilitzar estructures gramaticals complexes**.

Ansietat a l'hora de parlar en públic

Desconnexió en converses, debats... i **limitada participació** per l'esforç requerit per processar el llenguatge.

L'IMPACTE DEL TDL EN LA QUALITAT DE VIDA DE L'ARNAU DE L'ESCOLARITAT AL MON LABORAL

DIFICULTATS EN LA COMUNICACIÓ INTERPERSONAL:

Als 16 anys, el **40%** dels adolescents amb TDL tenen **problemes per comunicar-se amb els seus companys**, i el **50%** **sofreixen assetjament.**

(Conti-Ramsden & Botting 2004; Durkin & Conti-Ramsden, 2007).

BAIX RENDIMENT ACADÈMIC:

Dificultats d'aprenentatge de la lectura i l'escriptura (Snowling et al., 2000).

Problemes acadèmics en les matemàtiques (Beitchman et al. 1996) i en les **assignatures amb molta càrrega lingüística** (naturals, història, literatura...).

Més fracàs escolar (Conti-Ramsden et al., 2018).

PROBLEMES DE SALUT MENTAL:

Baixa autoestima, frustració, ansietat, depressió i estrès especialment en situacions socials o acadèmiques.

El **40%** té dificultats de **salut mental.**

Ansietat i depressió (Conti-Ramsden & Botting, 2008; Botting et al., 2016). **Autoestima més baixa.**

(Wadman & Conti-Ramsden, 2008).

LIMITACIONS EN LES OPORTUNITATS LABORALS:

Els Joves amb TDL estan 4 vegades més a l'atur que els seus companys

(Conti-Ramsden et al., 2018).

LA HISTÒRIA EVOLUTIVA DE L'ARNAU EN L'ADQUISICIÓ DEL LLENGUATGE

***De l'inici tardà del llenguatge (I.T) al Trastorn del
Desenvolupament del Llenguatge (TDL)***

Factors de risc

Ricardo Enas
FUNDACIÓN | NATURA BISSÉ

CURS EVOLUTIU:

2-3 ANYS:

Als 2 anys, l'Arnau es troba entre el 14% dels infants que comencen el desenvolupament del llenguatge més tard que la mitjana.

Als 3 anys, el 44% d'aquests nens amb I.T, encara compleixen criteris de dificultats de llenguatge.

3-4 ANYS:

Continuen les dificultats.

Només remet en un 4% dels casos.

4-5 ANYS

Persisteixen les dificultats i ja podem començar a pensar en el diagnòstic de TDL.

El 40% dels infants amb retard en el desenvolupament del llenguatge tenen **TRASTORN PERSISTENT DEL LLANGUAGE ORAL.**

6 ANYS

Presenta moltes dificultats en l'adquisició de la lectoescriptura

Un 50% dels infants amb un trastorn del llenguatge oral també tenen un **TRASTORN DEL LLenguatge ESCRIT**

SÍMPTOMES QUE PRESENTA L'ARNAU EN DIFERENTS EDATS

2 anys

3 anys

4 anys

- No disposa d'un **repertori d'unes 50 paraules**.
- **No combina dues paraules.**

- Té dificultats **per entendre preguntes i instruccions complexes** com *"agafa el cotxe i posa'l a la caixa"*.
- Disposa d'un **vocabulari inferior a 70 paraules** comprensibles.
- **No fa frases de 3 paraules.**
- **Els familiars no l'entenen.**

- **Comprèn poc** el que es parla tant a casa com a l'escola.
- Li costa **expressar el que li passa** durant el dia.
- Li resulta difícil **fer preguntes simples** com *"qui", "què", "on"*.
- Li costa la **connexió d'oracions (coordinació i subordinació)**.

5 anys

+ 6 anys

+12 anys

- Utilitza frases simples i incompletes amb **errors morfosintàctics**.
- Comet **errors en paraules funció** (determinants, pronoms, preposicions).
- Li costa **jugar amb el llenguatge**, narrar històries curtes i aprendre noves paraules.
- Fa **substitucions i omissions** de sons.
- Té dificultats en la **consciència fonològica** i en associar lletres i sons.

- Participa poc en **converses, no explica fets ni històries** de forma coherent.
- Li costa **recordar i comprendre** ordres, instruccions i frases completes.
- **Accedeix lentament a les paraules**.
- Comet errors en la **pronunciació de paraules llargues o poc freqüents**.
- Fa **errors de concordança i estructura sintàctica**.
- Té problemes en el **reconeixement precís i fluid** de paraules escrites.
- Presenta una **baixa competència en comprensió lectora**.

- Li manca habilitats **conversacionals i discursives**.
- **Té dificultats d'aprenentatge:** fluïdesa i comprensió lectora, escriptura i resolució de problemes de matemàtiques i en altres continguts que requereixen un alt nivell de comprensió lingüística.
- Interpreta el llenguatge de manera excessivament **literal**.

FACTORS DE RISC AMBIENTALS I BIOLÒGICS DE L'ARNAU

- **Història familiar:** Entre un 50% i un 70% dels nens amb TDL tenen antecedents familiars de dificultats similars.
- **Comprensió limitada.**
- Limitació significativa en el **desenvolupament fonològic i sintàctic.**

Estudi amb metodologia DELPHI. Consorci Catalise (Bishop et al., 2016, 2017)

Inici tardà del llenguatge

Antecedents familiars

Sexe masculí

Viure en un entorn socio-econòmic baix

Baix nivell educatiu dels pares

Prematuritat, complicacions en la gestació o en el part

Negligència, abús o maltracte infantil

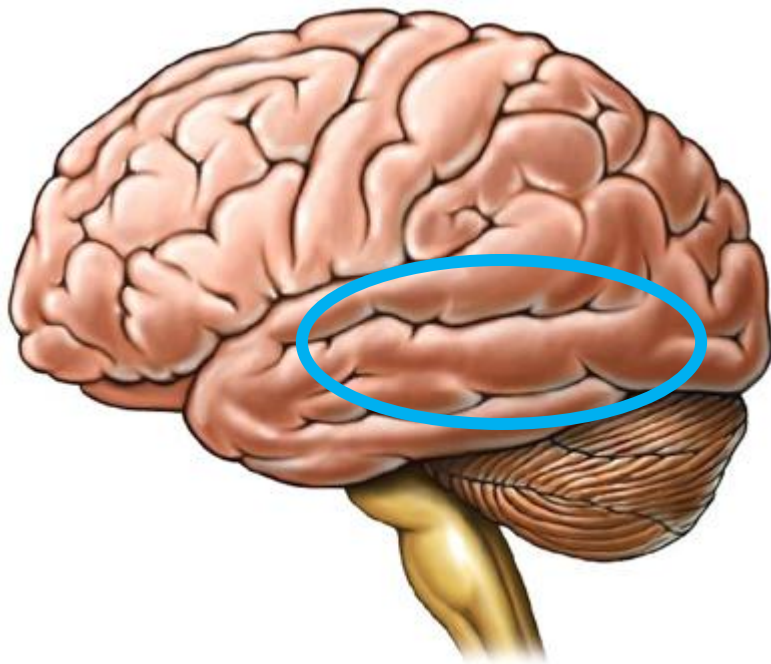
L'ARNAU PRESENTA TDL AMB DIFICULTATS DE COMPREENSIÓ I EXPRESSIÓ

Els símptomes que s'observen en l'expressió de l'Arnau son un reflex de les dificultats per aïllar, identificar, processar i guardar a la memòria els sons que li arriben de l'exterior i l'ordre en que son emesos.

(Monfort, 2004)

Per comprendre i utilitzar paraules noves, l'Arnau necessita més exposicions que els infants amb desenvolupament típic de la mateixa edat. Aquesta necessitat també és evident en l'aprenentatge de la gramàtica.

L'Arnau forma part del **7%** de la població escolar amb alteracions en el desenvolupament del llenguatge oral

¿QUÈ ÉS EL TRASTORN DEL DESENVOLUPAMENT DELLENGUATGE (TDL)?

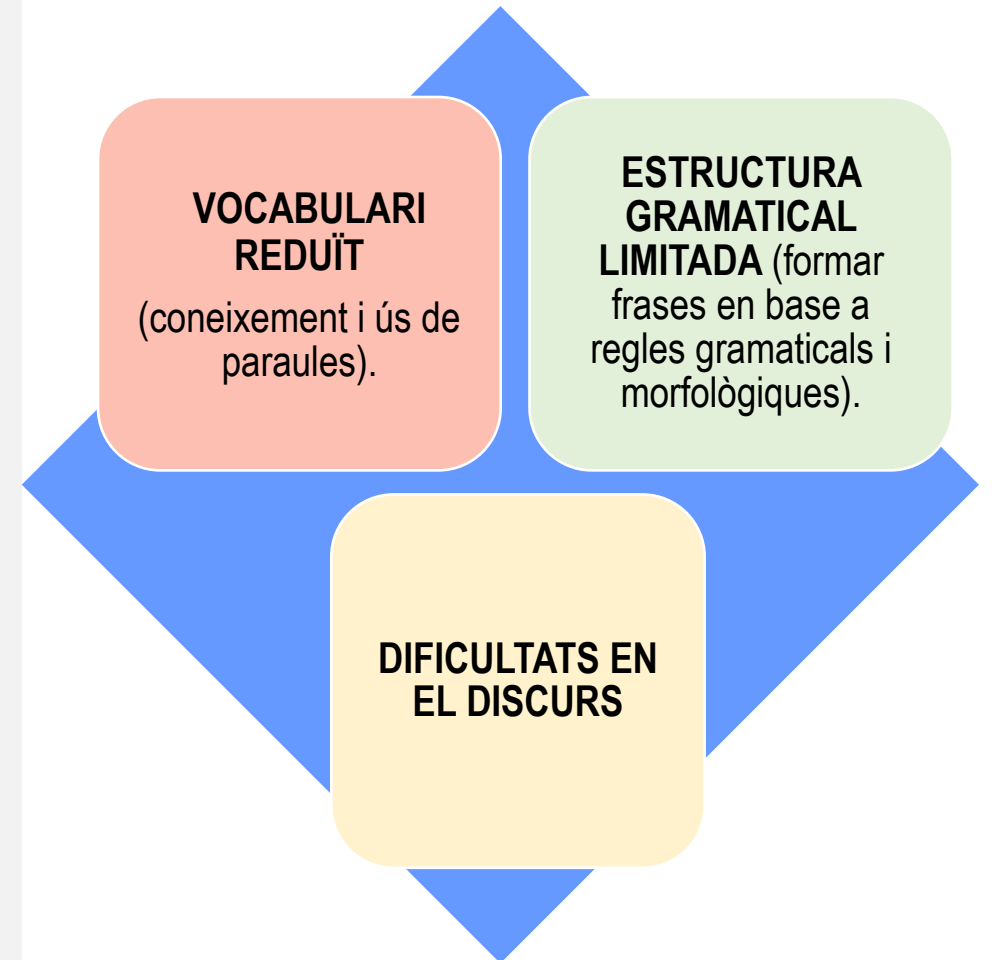
És un trastorn freqüent, però invisible, del qual gairebé ningú n'ha sentit a parlar.

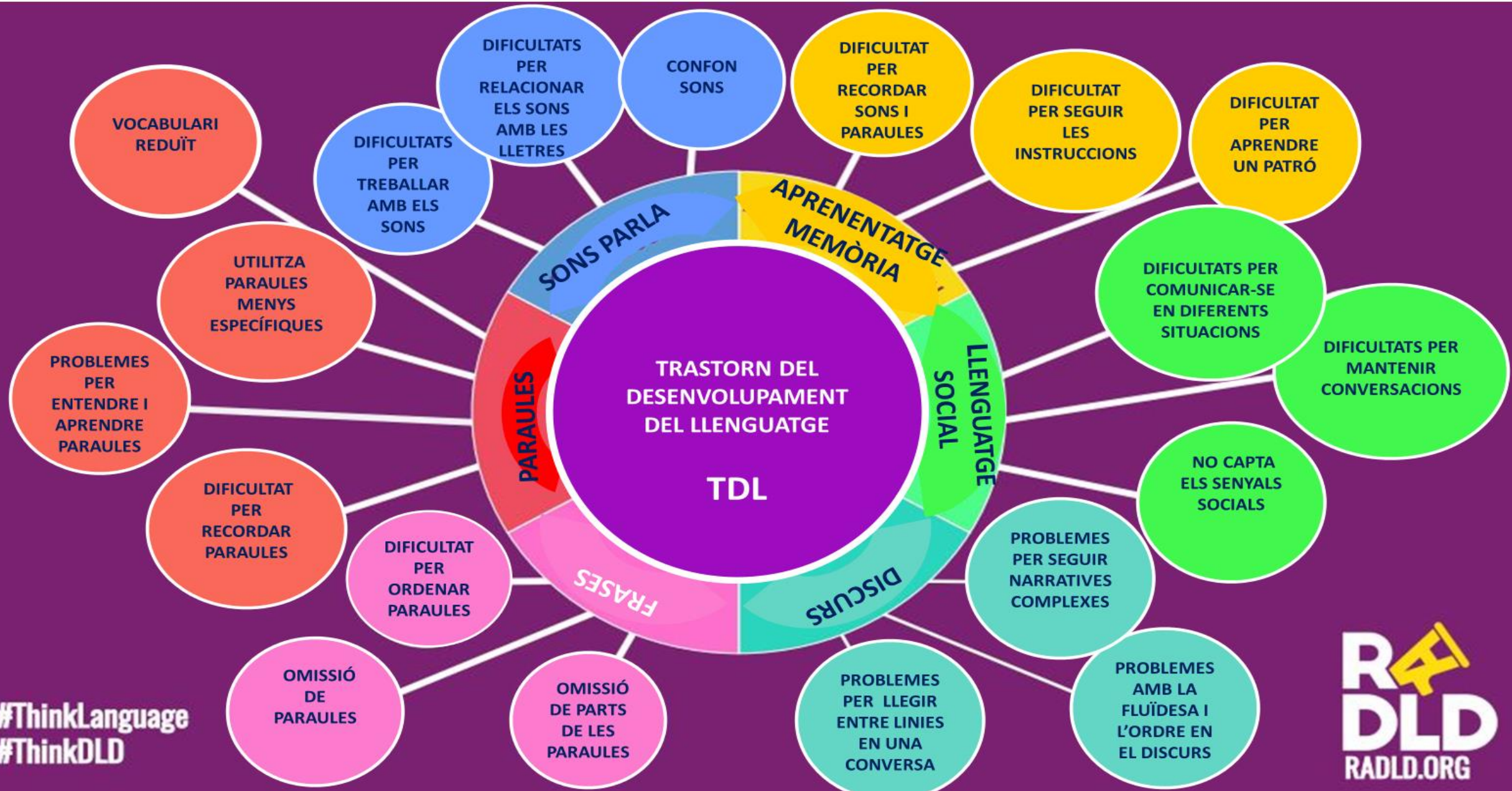
Definició: trastorn sever i persistent de l'adquisició i desenvolupament del llenguatge oral.

Components afectats: pot involucrar un o diversos components del llenguatge en diferents graus.

Impacte: afecta tant al nivell expressiu com receptiu del llenguatge.

Conseqüències: incideix en el desenvolupament cognitiu, social i escolar de la persona.

#ThinkLanguage
#ThinkDLD

RADLD
RADLD.ORG

Les dificultats d'Arnau estan vinculades a un trastorn, no a una falta d'exposició al llenguatge.

TRASTORN DEL DESENVOLUPAMENT DEL LLENGUATGE

EMPOBRIMENT DEL LLENGUATGE A CAUSA DE FACTORS AMBIENTALS

ORIGEN

Neurobiològic (com el cervell processa el llenguatge).
La genètica té un paper important en el TDL, però no hi ha proves mèdiques per detectar-ho.

Manca d'exposició i d'oportunitats comunicatives.

RESPOSTA A LA INTERVENCIÓ

Evoluciona lentament tot i rebre intervenció logopèdica. Necessita suport continu i personalitzat.

Respon de manera positiva a la intervenció logopèdica i a l'estimulació lingüística.

ERRORS LINGÜÍSTICS

- Errors **fonològics** d'omissió i/o canvi de fonemes.
- Errors en l'**aplicació de les regles gramaticals**, com conjugacions verbals, gènere i nombre, i ordre de les paraules en una frase.
- Errors en la **repetició de frases i pseudoparaules**.

- **Pocs errors d'omissió o substitució**
- Frases simples però amb **pocs errors morfosintàctics**.
- Errors a l'hora de comprendre el **significat precís de les paraules**.
- Menys errors en la **repetició de frases i pseudoparaules**.

LES DIFICULTATS FONOLÒGIQUES DE L'ARNAU REPERCUTEIXEN EN EL SEU LLENGUATGE ESCRIT.

Dèficit en la consciència fonològica (C.F)

Habilitat per a reflexionar i manipular l'estructura fonològica de les paraules en el propi llenguatge.

Dèficit de denominació ràpida automatitzada (RAN)

Velocitat i precisió amb què es recuperen les representacions fonològiques emmagatzemades en la memòria a llarg termini.

Dèficit de memòria fonològica (o bucle fonològic)

Emmagatzematge d'informació fonològica en la memòria a curt termini.

COM IDENTIFICAR UN INFANT AMB LES CARACTERÍSTIQUES DE L'ARNAU?

LA DETECCIÓ

COM HA DE SER EL PROCÉS DE DETECCIÓ I D'AVALUACIÓ?

Cribratge universal trimestral
a tota la classe mitjançant
l'observació directa

1

Observació individual dels
infants que presenten signes
d'alerta

2

**Demandar informació als
familiars** dels nens que
presenten signes d'alerta i
respondre un qüestionari

3

Valorar factors de risc
de persistència de les dificultats

4

**Aplicar un protocol
d'observació** per detectar
dificultats en els diferents
components del llenguatge

5

**Avaluació en resposta a la
intervenció** (quinzenal o
mensual) per observar els canvis
i millores de la intervenció
realitzada en aquells infants que
presentin dificultats de
llenguatge

6

1

Cribratge universal de tota la classe a través de l'observació directa

- Crear situacions a l'aula** que afavoreixin la comunicació verbal.
- Observació i avaluació basada en criteris evolutius del desenvolupament del llenguatge i dels signes d'alerta.**

**3-4
anys**

DESENVOLUPAMENT TÍPIC DEL LLENGUATGE

- Demuestra un gran augment del vocabulari tant en comprensió com en expressió.
- Utilitza oracions complexes.
- Pot parlar sobre els esdeveniments del dia.
- Respon a preguntes senzilles que comencen amb "qui", "què" i "on".
- La seva pronunciació millora i articula la majoria dels sons correctament.
- El seu joc és creatiu, inventant històries curtes.

SIGNES D'ALERTA

- Pot alterar l'ordre dels fonemes o síl·labes en les paraules.
- Té dificultats per dir paraules de més de 2 síl·labes.
- Omet sons i/o síl·labes.
- Té problemes per repetir paraules.
- Comprèn només algunes instruccions.
- Té dificultats per entendre preguntes.
- El seu vocabulari és molt reduït (menys de 70 paraules).
- No pot formar frases de 3 paraules.
- És difícil entendre el que diu.
- No pot mantenir una conversa

INDICADORS SIGNIFICATIUS

VOCABULARI INFERIOR A 70
PARAULES

ENUNCIATS DE MENYS DE 3/4
PARAULES

2

Observació individual dels nens que presenten signes d'alerta

Exemple d'activitats que permetin l'observació individual:

- **Comprensió gramatical de frases**
- **Repetir frases, pseudoparaules (memòria verbal a curt termini)**
- Seguir ordres simples (dona'm la goma / dona'm la goma que està sobre la taula)
- Dir paraules de l'entorn o el nom de coses que apareixen en làmines
- Parlar d'un fet que passa en una història
- Descriure imatges
- Parla d'alguna activitat que ha fet a classe

* *Es pot gravar*

3

Passar qüestionari als familiars dels nens que presenten signes d'alerta

Es pot demanar als familiars, vídeos a través del mòbil en diferents moments de la vida quotidiana.

3-4 anys QÜESTIONARI PER CONTESTAR LA FAMÍLIA SOBRE EL LLENGUATGE I LA COMUNICACIÓ

NOM DEL NEN O NENA:

	SÍ	NO N'ESTIC SEGUR	NO
Els familiars propers entenen la majoria del què diu			
Els desconeguts poden entendre la majoria del què diu			
La majoria de les vegades comprèn el què li diuen els altres			
Segueix instruccions de 2 passos			
Nota un increment progressiu del vocabulari			
Usa oracions amb quatre o més paraules			
Contesta preguntes senzilles que comencen amb “qui”, “què”, “on” o per què ?			
Mostra interès per interactuar en una conversa			

Aprenda los signos. Reaccione pronto.

Aprenda los signos del desarrollo de su hijo y reaccione pronto si en algún momento hay algo que le preocupa.

Para completar una lista de verificación de los indicadores del desarrollo, descargue "Sigamos el Desarrollo", la app GRATUITA de los CDC, o visite cdc.gov/Indicadores, y en cada visita de rutina de su hijo hable con el médico sobre los indicadores que ha alcanzado y qué esperar a continuación.

USTED CONOCE A SU HIJO MEJOR QUE NADIE.

Si su hijo no está alcanzando algunos indicadores del desarrollo o si a usted le preocupa la forma en que juega, aprende, habla, actúa o se mueve, hable con el médico de su hijo, cuénteles sus preocupaciones y pida que le hagan pruebas del desarrollo. No espere.

Si usted o el médico siguen preocupados:

1. pida una remisión a un especialista y,
2. llame para solicitar una evaluación gratuita a fin de averiguar si su hijo puede recibir servicios para ayudarlo.

- Si su hijo tiene menos de 3 años, llame al programa de intervención temprana de su estado o territorio. Obtenga más información y busque el número de teléfono en cdc.gov/IntervenciónTemprana.
- Si su hijo tiene 3 años de edad o más, llame a cualquier escuela primaria pública.

Para obtener más información sobre cómo ayudar a su hijo, visite cdc.gov/Preocupado.

NO ESPERE.

Reaccionar pronto puede marcar una gran diferencia!

Para obtener más información sobre el desarrollo de su niño y saber qué hacer si algo le preocupa, visite:

www.cdc.gov/Pronto

O LLAME AL:

1-800-CDC-INFO (1-800-232-4636)

para obtener ayuda sobre cómo encontrar recursos disponibles en su área.

Centros para el control y la Prevención de Enfermedades

www.cdc.gov/Pronto
1-800-CDC-INFO (1-800-232-4636)

Indicadores del desarrollo fue adaptado de Caring for Your Baby and Young Child: Birth to Age 5 (AAP, 2009) y Bright Futures: Guidelines for Health Supervision of Infants, Children, and Adolescents (AAP, 2008).

Siga de Cerca los Indicadores del Desarrollo de Su Niño

¡Los indicadores del desarrollo son importantes!

La manera en que su hijo juega, aprende, habla, actúa y se mueve ofrece información importante sobre

Listas de verificación

https://www.cdc.gov/ncbddd/spanish/actearly/pdf/milestones-tips/CDC_LTSAE-SPN-AE-Checklist-with-Tips-2019-P.pdf

Listas de verificación

- [2 meses](#)
- [4 meses](#)
- [6 meses](#)
- [9 meses](#)
- [1 año](#)
- [18 meses](#)
- [2 años](#)
- [3 años](#)
- [4 años](#)
- [5 años](#)

[Español pdf](#)

[Inglés pdf](#)

[Árabe pdf](#)

[Chino](#)

[simplificado pdf](#)

[Creole haitiano pdf](#)

[Portugués](#)

[brasileño pdf](#)

[Somalí pdf](#)

[Vietnamita](#)

Su hijo a los 2 años*

Nombre del niño

Edad del niño

Fecha de hoy

¡Los indicadores son clave! La manera en que su hijo juega, aprende, habla, actúa y se mueve ofrece información importante sobre su desarrollo. Marque los indicadores que su hijo ha alcanzado al los 2 años de edad. Lleve esta información y en cada visita de rutina de su hijo hable con el médico sobre los indicadores que ha alcanzado y qué esperar a continuación.

Lo que la mayoría de niños hace a esta edad

En las áreas social y emocional

- Imita a otras personas, especialmente a los adultos y a los niños mayores
- Se entusiasma cuando está con otros niños
- Demuestra ser cada vez más independiente
- Demuestra un comportamiento desafiante (hace lo que se le ha dicho que no haga)
- Juega principalmente al lado de otros niños, aunque empieza a incluirlos en juegos como correr y perseguirse

En las áreas del habla y la comunicación

- Señala objetos o ilustraciones cuando alguien los menciona
- Sabe los nombres de personas conocidas y de las partes del cuerpo
- Dice frases de 2 a 4 palabras
- Sigue instrucciones sencillas
- Repite palabras que escuchó en alguna conversación
- Señala las cosas que aparecen en un libro

En el área cognitiva (aprendizaje, razonamiento, resolución de problemas)

- Encuentra cosas aun cuando estén escondidas debajo de dos o tres cosas que las cubran
- Empieza a clasificar por formas y colores
- Completa las frases y las rimas de los cuentos que conoce
- Juega con su imaginación de manera sencilla
- Construye torres de 4 bloques o más
- Puede que use una mano más que la otra
- Sigue instrucciones de dos pasos
- Nombra las ilustraciones de los libros como un gato, un pájaro o un perro

En las áreas motora y de desarrollo físico

- Se para en las puntas de los pies
- Patea una pelota
- Empieza a correr
- Se trepa y se baja de los muebles sin ayuda

- Sube y baja las escaleras agarrándose
- Tira la pelota por encima del hombro
- Dibuja o copia líneas rectas y círculos

Usted conoce a su hijo mejor que nadie.

Reaccione pronto si tiene preocupaciones sobre la forma en que su hijo juega, aprende, habla, actúa o se mueve, o si:

- No ha alcanzado algunos indicadores
- No usa frases de 2 palabras (por ejemplo, "toma leche")
- No sabe cómo utilizar objetos de uso común, como un cepillo, un teléfono, un tenedor o una cuchara
- No imita acciones ni palabras
- No puede seguir instrucciones sencillas
- No camina con estabilidad
- Pierde habilidades que había logrado

Dígale al médico o al enfermero de su hijo si nota cualquiera de estos signos de posible retraso en el desarrollo y pida que le hagan una prueba del desarrollo.

Si usted o el médico siguen preocupados:

1. pida una remisión a un especialista y,
2. llame al programa de intervención temprana de su estado o territorio para saber si su hijo puede recibir servicios para ayudarlo. Obtenga más información y averigüe el número telefónico en [cdc.gov/IntervenciónTemprana](https://www.cdc.gov/IntervenciónTemprana).

Para obtener más información, visite [cdc.gov/Preocupado](https://www.cdc.gov/Preocupado).

NO ESPERE.

¡Reaccionar pronto puede marcar una gran diferencia!

★ ¡Es hora de hacer pruebas del desarrollo!

A los 2 años, a su hijo le deben hacer pruebas generales del desarrollo y una prueba de autismo, según lo recomendado para todos los niños por la Academia Estadounidense de Pediatría. Pregúntele al médico sobre las pruebas del desarrollo de su hijo.

Ayude a su bebé a aprender y a desarrollarse

Usted puede ayudar a su bebé a aprender y a desarrollarse. Hablen, lean, canten y jueguen juntos todos los días. A continuación hay algunas actividades que puede disfrutar hoy con su hijo de 2 años.

Lo que usted puede hacer por su hijo de 2 años:

- Deje que su hijo ayude en las tareas sencillas del hogar, como barrer o preparar la cena. Felicítelo por ser un buen ayudante.
- A esta edad, los niños todavía no interactúan con otros niños al jugar (aunque estén juntos) y no saben compartir. Cuando vengan amiguitos a jugar, deles muchos juguetes. Observe siempre a los niños e intervenga si hay una pelea o discusión.
- Preste mucha atención a su hijo y felicítelo cuando siga las instrucciones. Evite prestarle atención cuando se comporta en forma desafiante. Dedique más tiempo a felicitarlo por su buen comportamiento que a castigarlo cuando no se porte bien.
- Enséñele a su hijo a identificar y nombrar partes del cuerpo, animales y otras cosas comunes.
- No corrija a su hijo cuando dice una palabra en forma incorrecta. En su lugar, dígala usted correctamente. Por ejemplo, "eso es una pelota".
- Anime a su hijo a usar la palabra en vez de señalar las cosas. Si su hijo no puede decir la palabra entera ("leche"), ayúdelo con el sonido de la primera letra ("l"). Con el tiempo, puede guiarlo para que diga toda la oración: "Yo quiero leche".
- Esconda los juguetes del niño alrededor de la sala y deje que los encuentre.
- Ayude a su hijo a armar rompecabezas que tengan formas, colores o animales de granja. Nombre cada pieza cuando su hijo la coloque en su lugar.
- Anime a su hijo a que juegue con bloquitos. Tome turnos con él para construir torres y derrumbarlas.
- Haga proyectos de arte con su hijo usando papel, crayones y pintura. Describa lo que su hijo hace y ponga sus dibujos en la pared o en el refrigerador.
- Pídale a su hijo que le ayude a abrir puertas y cajones, y a pasar las páginas de los libros y revistas.
- Cuando ya camine bien, pídale a su hijo que lo ayude cargando cosas pequeñas.
- Juegue a patear la pelota con su hijo, pasándola una y otra vez. Cuando haya aprendido, anímelo a correr y patear.
- Lleve a su hijo al parque para correr y treparse en los juegos o caminar por los senderos naturales. Supervise a su hijo con mucha atención.

Milestones fue adaptado de CARING FOR YOUR BABY AND YOUNG CHILD: BIRTH TO AGE 5, editado por Steven Shelov y Tanya Remer Altmann © 1991, 1993, 1998, 2004, 2009 de la Academia Estadounidense de Pediatría, y BRIGHT FUTURES: GUIDELINES FOR HEALTH SUPERVISION OF INFANTS, CHILDREN, AND ADOLESCENTS, tercera edición, editado por Joseph Hagan, Jr., Judith S. Shaw y Paula M. Duncan, 2008, Elk Grove Village, IL: Academia Estadounidense de Pediatría.

Esta lista de verificación de los indicadores del desarrollo no es un sustituto de las herramientas estandarizadas y validadas para la evaluación del desarrollo.

www.cdc.gov/Pronto | 1-800-CDC-INFO (1-800-232-4636)

Aprenda los signos. Reaccione pronto.

4

Valorar factors de risc
de persistència de les dificultats

**FACTORS DE RISC DE
PERSISTÈNCIA DE LES
DIFICULTATS DE
LLENGUATGE**

Antecedents
Familiars

Manca
d'intel·ligibilitat

Dificultats de
comprensió

Dificultats en la
sintaxi

Vocabulari molt
pobre

Passar protocol d'observació per a mestres de les dificultats en el desenvolupament del llenguatge per detectar les dificultats en els diferents components

Col·legi de Logopedes de Catalunya

PROTOCOL D'OBSERVACIÓ PER A MESTRES DIFICULTATS EN EL DESENVOLUPAMENT DEL LLENGUATGE

Autors: Mireia SALA, Teresa HERRERO, Ignasi IVERN

Nom de l'alumne/a Curs escolar
 Data de naixement Data de l'observació
 Nom del mestre/a

	ITEMS	Grau d'afectació			
		0	1	2	
	Aspectes generals				
	1. Té antecedents familiars de problemes de llenguatge.				
	2. Va presentar retard en l'adquisició de les primeres paraules (cap als 2 anys).				
	3. Va presentar retard en fer les primeres frases ajuntant dues paraules (cap als 3 anys).				
	4. S'observa discrepància entre el desenvolupament cognitiu i la competència lingüística.				
	5. Sempre ha mostrat dificultats de comprensió oral (paraules, ordres, etc...).				
	6. L'examen audiològic és normal tot i que sembla que l'alumne és hipocúsic o té problemes d'atenció.				
	Aspectes específics*				
NIVELL FONOLÒGIC	7. Té dificultats per discriminar i reconèixer sons significatius de la llengua.				
	8. El seu llenguatge expressiu és molt limitat i intel·ligible.				
	9. Li costa l'emissió i la seqüenciació correcta dels sons que componen les paraules.				
	10. Confon i substitueix sons.				
	11. Li costa vocalitzar o ho fa amb un esforç destacable.				
	12. Manifesta poc domini de l'entonació en les seves produccions verbals.				
	13. Té un nivell baix de memòria verbal a curt termini en tasques de repetició.				
	14. Omet sil·labes inicials i/o finals.				
	15. Simplifica els grups consonàntics.				
	16. Té dificultats per produir paraules trisil·labes.				
	17. Omet sil·labes àtones.				
	18. Simplifica diftongs.				
	19. Presenta dificultats per identificar, diferenciar i manipular mentalment els sons que formen les paraules (consciència fonològica).				
	NIVELL MORFOSINTÀCTIC	20. Li costa la comprensió d'ordres, d'enunciat llarg i d'estructures complexes.			
		21. Té dificultats per entendre estructures sintàctiques ambigües.			
		22. Mostra una comprensió i un ús limitat dels prefixos i sufixos de les paraules.			
		23. Té dificultats amb els temps verbals.			
		24. Omet o no domina les paraules funció (articles, preposicions, verbs auxiliars, etc.).			
		25. Altera l'ordre habitual de les paraules.			
26. Comet errors de concordança dintre dels sintagmes, entre sintagmes i entre oracions.					
27. Utilitza frases molt curtes.					
28. Té un repertori molt limitat d'estructures sintàctiques.					
29. Utilitza incorrectament les regles sintàctiques.					
NIVELL LÈXIC-SEMÀNTIC	30. Mostra dificultats en la comprensió oral de paraules i enunciat.				
	31. Té un vocabulari reduït pel que fa a la comprensió.				
	32. Li costa entendre paraules relacionades amb l'espai i el temps.				
	33. Té dificultats per relacionar paraules i camps semàntics.				
	34. Utilitza paraules generals en lloc de paraules més específiques.				
	35. S'expressa amb un vocabulari pobre en relació amb els nens de la mateixa edat.				
	36. Coneix pocs sinònims i antònims.				
	37. Canvia una paraula per una altra que pertany al mateix camp semàntic.				
	38. Fa circumloquis per falta de lèxic (usa moltes paraules per expressar-ne una de sola).				
	39. Sovint s'encalla quan parla per falta de recursos lèxics.				
40. Utilitza paraules comodí de forma excessiva.					

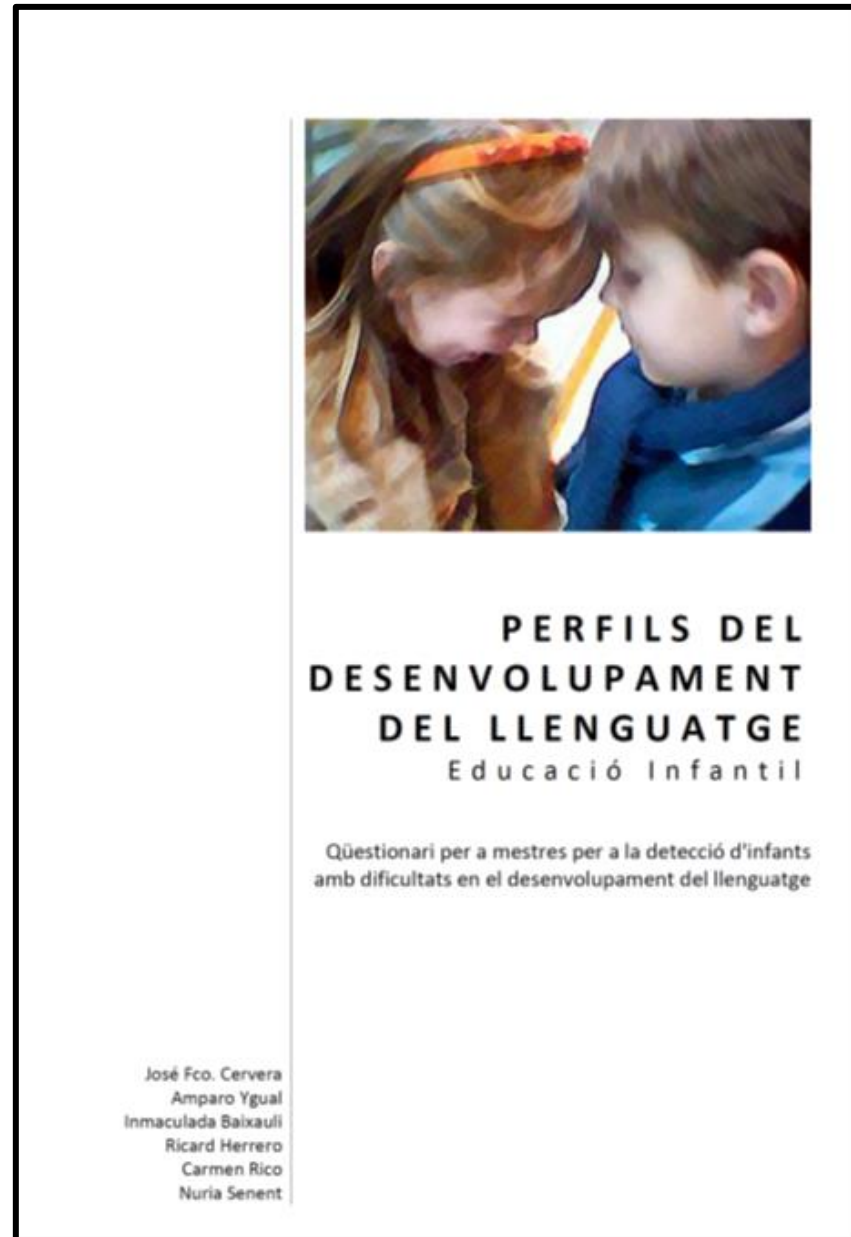
	ITEMS	Grau d'afectació		
		0	1	2
NIVELL PRÀGMÀTIC	41. Manté un contacte ocular reduït o inadequat.			
	42. Li costa respectar el torn de paraula.			
	43. Interpreta malament l'entonació del missatge.			
	44. Mostra poca expressió facial.			
	45. Utilitza gestos como a substituïts de les paraules.			
	46. Li costen els canvis de rutines.			
	47. Li manca l'adequació del llenguatge al context.			
	48. Emet paraules o frases que acaba de pronunciar una altra persona, com un eco (ecolàlia directa)			
	49. Sovint repeteix paraules o frases de "procedència evident" (TV, cinema, pares, professors, etc.) (Ecolàlia diferida).			
	50. Li costa explicar històries orals ben estructurades, no per dificultats morfosintàctiques, sinó semàntiques.			
	51. Mostra poques iniciatives de conversa o bé té iniciatives en moments no apropiats.			
	52. Té dificultats per respondre a preguntes obertes.			
	53. Pot parlotejar correctament pel que fa a la forma, però inadequadament pel que fa al context.			
	54. Té poca capacitat per seguir les normes de conversa.			
	55. Mostra poca interacció amb l'adult i es limita a torns de preguntes-respostes.			
	56. Té dificultats de recepció i comprensió dels missatges.			
	57. Mostra poca habilitat en l'ús de les convencions socials (salutacions, agraïments, etc.).			
	58. No proporciona suficient informació per demanar el que vol.			
	59. Presenta dificultats per mantenir el tema de conversa.			
	60. Manifesta poques aptituds per descriure fets, pensaments, idees, sentiments, etc.			
	61. Li costa inferir el significat implícit.			
	62. Realitza una comprensió literal i no capta ni el sentit figurat, ni la ironia, ni les mentides.			
ALTRES SIGNES D' ALERTA	63. Li costa la seqüenciació temporal.			
	64. Li costa mantenir el material verbal a la memòria a curt termini i manipular-lo (memòria de treball).			
	65. Habitualment presenta dèficit d'atenció.			
	66. Presenta dificultats en el comportament i en el control de les emocions (rabietes, agressivitat, crits, etc.).			
	67. Té tendència a la hiperactivitat.			
	68. Li costa adaptar-se a les situacions noves.			
	69. Té pocs interessos i també li falta interès per a les activitats dels altres.			
	70. Presenta retraïment social.			
OBSERVACIONS				

*Tots aquests items s'han de valorar en relació amb els paràmetres evolutius normals que segueixen els nens i nenes de la mateixa edat.

OBSERVACIONS	
--------------	--

Avaluació en resposta a la intervenció (quinzenal o mensual) per observar els canvis i millores de la intervenció realitzada en aquells infants que presentin dificultats de llenguatge.

*Per fer aquest seguiment i avaluació continuada, podem utilitzar el document de **perfils de desenvolupament del llenguatge**.*

ÍNDEX DE CONTINGUTS

PROCEDIMENT	1
INSTRUCCIONS GENERALS	2
FACTORS DE SALUT	3
FACTORS DEL DESENVOLUPAMENT	4
FACTORS SOCIALS I CULTURALS	5
FACTORS DE CONDUCTA	6
ALTRES COMENTARIS	6
HABILITATS DE PRONUNCIACIÓ	
Intel·ligibilitat	7
Articulació	8
HABILITATS DE CONVERSA	
Conversa amb els adults	9
Conversa amb altres infants	10
HABILITATS DE COMPREENSIÓ	
Comprensió literal de les oracions	11
HABILITATS GENERALS D'EXPRESSIÓ	
Expressió gramatical	12
Expressió discursiva	13
HABILITATS DE SEMÀNTICA I VOCABULARI	
Semàntica: raonament verbal	14
Vocabulari: riquesa lèxica	15
MATISOS I REMARQUES SOBRE ALUMNES	16
QUADERN DE RECOLLIDA DE LES DADES	
Resultats del qüestionari: panoràmica del grup	19
Resultats del qüestionari: panoràmica detallada del grup	20
Resultats del qüestionari: informe individual	22

HABILITATS DE PRONUNCIACIÓ. Intel·ligibilitat

Què s'avalua?	En aquesta secció s'avalua la intel·ligibilitat de la parla de l'alumnat. S'entén per <i>intel·ligibilitat</i> la capacitat de l'infant per a pronunciar paraules i frases de forma comprensible per a l'interlocutor. No es valora, però, en aquest apartat si mostra defectes de pronunciació, sinó que es focalitza sobre si allò que diu s'entén o no de manera global.
En quines situacions?	Per a valorar aquest aspecte heu de pensar en situacions en què el nen o la nena intenta transmetre una informació totalment desconeguda per a l'interlocutor. No té sentit que penseu en situacions en què l'infant contesta a preguntes senzilles les possibles respostes de les quals són conegudes pel receptor.

0. NORMAL	1. RETARD LLEUGER	2. RETARD EVIDENT
<ul style="list-style-type: none"> • Sempre s'entén el que l'infant diu. • Fins i tot si té algun defecte de pronunciació, es pot entendre perfectament el que diu. • Els seus companys mai no es queixen que no l'entenen. <p><i>No cal que escrigueu en aquesta columna el nom dels nens i nenes que considereu normals quant a aquesta habilitat lingüística.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • De vegades costa d'entendre el que l'infant diu. • Quasi sempre es pot entendre la parla de l'infant, però de vegades costa de fer-ho perquè pronuncia de forma defectuosa. • En algunes ocasions els seus companys es queixen que no l'entenen. 	<ul style="list-style-type: none"> • Freqüentment costa d'entendre el que l'infant diu. • Costa bastant d'entendre el que diu. • Freqüentment els seus companys no entenen allò que diu.
<p>Anotacions. Anoteu el nom i els comentaris oportuns si el nen o la nena no s'ajusta raonablement bé als perfils establerts.</p>		

HABILITATS PER A LA CONVERSA. Conversa amb els adults

Què s'avalua?	En aquesta secció es valora la capacitat de l'infant per a interactuar amb els adults en converses. Es tracta, concretament, de determinar si el nen o nena és capaç d'iniciar la conversa quan té les seves pròpies intencions o interessos —per exemple si, davant d'una necessitat, acudeix al personal docent i intenta explicar què li passa—. Es valora també que, en converses que la mestra o mestre inicia, l'infant sigui capaç de mantenir-les adequadament i, fins i tot, aporti els seus punts de vista o dirigeixi la conversa cap als seus interessos.
En quines situacions?	Intenteu recordar, en situacions d'aula o situacions menys formals, la iniciativa dels infants per a promoure converses. També les seves capacitats per mantenir-les quan les provoqueu vosaltres.

0. NORMAL	1. RETARD LLEUGER	2. RETARD EVIDENT
<ul style="list-style-type: none"> • L'infant és capaç de conversar adequadament com ho fa la majoria dels nens i nenes de l'Educació Infantil. • En ocasions és l'infant qui promou la conversa, amb les rèpliques adequades. • Sol dirigir la conversa cap als seus interessos i aporta dades i elements propis. <p><i>No cal que escrigueu en aquesta columna el nom dels nens i nenes que considereu normals quant a aquesta habilitat lingüística.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • L'infant promou poques vegades una conversa. • Quan involucro l'infant en una conversa es limita a contestar molt breument. • Sol contestar i, per tant, mantenir la conversa, però sempre ha de ser l'adult qui la dirigeixi. • Gairebé mai no aporta informació pròpia, sinó que es limita a contestar breument en el seu torn de paraula. • Descarto que aquestes apreciacions siguin causades exclusivament per una possible timidesa excessiva. 	<ul style="list-style-type: none"> • L'infant no pren pràcticament mai la iniciativa per a promoure una conversa. • Està molt limitat quan intento conversar amb ell. • Es limita a assentir o a negar, i no és fàcil mantenir i allargar el tema de conversa.
<p>Anotacions. Anoteu el nom i els comentaris oportuns si el nen o la nena no s'ajusta raonablement bé als perfils establerts.</p>		

***QUINA INTERVENCIÓ HA DE REBRE UN ESTUDIANT
COM L'ARNAU EN LES DIFERENTS ETAPES
DEL SISTEMA EDUCATIU?***

***Recursos, eines i recomanacions pràctiques
per aplicar a les aules***

EDUCACIÓ INFANTIL

La intervenció naturalista

Ricardo Enas
FUNDACIÓN | NATURA BISSÉ

Guia per a pares i docents per potenciar la interacció verbal de l'infant

El programa HANEN està inclòs entre els serveis que ofereix la Sanitat Pública d'alguns països com Canadà, Regne Unit, Holanda, etc.

- Augmenta la comunicació social
- Redueix els problemes de conducta
- Més efectivitat cost-benefici
- Millora la generalització
- Disminueix l'estrès parental
- Els pares tenen la sensació de ser més eficients en afavorir el desenvolupament del seu fill.

ESTILS COLOQUIALS DELS NENS

Manolson, A. Hablando nos entendemos los dos. Hanen. Entha.

NEN O NENA SOCIABLE

- **Sociable** i amb facilitat per interactuar amb els altres, agafa la iniciativa en les interaccions i respon adequadament quan altres persones les inicien.

NEN O NENA RETICENT

- Inicia l'acció de forma poc freqüent, tot i que respon quan se li parla. Sovint es manté com a **observador** i està fora de la interacció.

NEN O NENA AMB ELS SEUS PROPIS PLANS

- Passa la major part del temps jugant sol, mostrant **poc interès en interactuar** amb adults o altres nens. Pot iniciar l'activitat quan necessita alguna cosa, però sol ignorar els esforços per involucrar-lo.

NEN O NENA PASSIU

- Poques vegades respon o inicia l'acció i **mostra poc interès en les persones de l'entorn**. Si aquest és el comportament constant del nen/a, pot reflectir un problema en el desenvolupament.

INTERACCIÓ DELS PARES

Manolson, A. Hablando nos entendemos los dos. Hanen. Entha.

ESTIL DIRECTOR

- **Pares que dirigeixen excessivament:** parlen constantment, donen instruccions detallades sobre què fer i com fer-ho.

ESTIL EXAMINADOR

- **Pares molt intervencionistes** que revisen constantment el progrés del seu fill, fent-li preguntes i posant-lo a prova.

ESTIL ANIMADOR

- **Pares que animen al nen i busquen activament maneres d'entretenir-lo,** prenent la iniciativa en les activitats.

ESTIL EXECUTIU

- **Pares ocupats amb una agenda atapeïda,** sovint actuen amb rapidesa i poden perdre oportunitats per connectar amb els fills.

ESTIL ASSISTENT

- **Pares que ajuden en excés** sense comprendre totalment les capacitats i interessos dels seus fills.

ESTIL ESPECTADOR

- **Pares insegurs en la interacció** i el joc, acaben simplement observant el seu fill.

ESTIL COMPANYY SENSIBLE

- **Pares que comprenen les necessitats dels seus fills i fomenten la interacció.** Cal reflexionar sobre l'estil d'interacció.

INTERACCIÓ DELS DOCENTS

Manolson, A. Hablando nos entendemos los dos. Hanen. Entha.

MESTRA DIRECTORA

- Controla estrictament als nens i es passa molta estona fent suggereixes, donant instruccions i fent preguntes.

MESTRA CRONOMETRADORA

- Realitza activitats i rutines de pressa per complir l'horari

MESTRA AJUDANT

- Parla molt i subestima les capacitats dels nens per expressar-se. Ofereix ajuda sense esperar que els nens la demanin.

MESTRA ANIMADORA

- És massa divertida i parla massa. Dóna als nens poques oportunitats de participar activament en l'acció.

MESTRA CALLADA

- Seu amb els nens però interactua i participa poc, fins i tot quan inicien l'acció.

MESTRA COMPANYYA RECEPTIVA

- Connecta amb els nens, respon amb calidesa i els anima a participar activament."

L'estil col·loquial del nen o la nena afecta al docent. Si penses en tots els nens de la classe t'adonaràs que no interactues de la mateixa manera amb cadascun d'ells.

1. Amb quins nens interactues amb major freqüència?
2. Quins son els nens amb qui gaudeixes més interaccionant? Quin estil col·loquial tenen?
3. Quins son els nens amb qui interactues menys vegades? Quin estil col·loquial tenen?

ESTRATÈGIES QUE AFAVOREIXEN LA INTERACCIÓ VERBAL

1

SELECCIONA ELS MATERIALS SEGONS ELS
INTERESSOS DE L'INFANT.

CREA OPORTUNITATS PER APRENDRE EL LLENGUATGE
SEGUINT LA INICIATIVA DE L'INFANT

- Observa** què l'interessa a l'infant i **espera** per donar-li l'oportunitat d'iniciar o participar d'una activitat.
- Escolta** el què el nen et vol dir i posa cara de curiositat.
- Repeteix** les seves paraules correctament.
- Afegeix** comentaris al que diu el nen.
- Proposa** jocs de dramatització per representar diferents papers.

2

APROXIMA'T FÍSICAMENT PERQUE PUGUIS
CAPTAR ELS SENYALS COMUNICATIUS

Mira'l cara a cara

3

CREA RUTINES INTERACTIVES PER GENERAR
INTERACCIÓ (Moments de salutació i benvinguda
Inici de sessió, començament i de finalització de
tasques, comiat, agraïment)

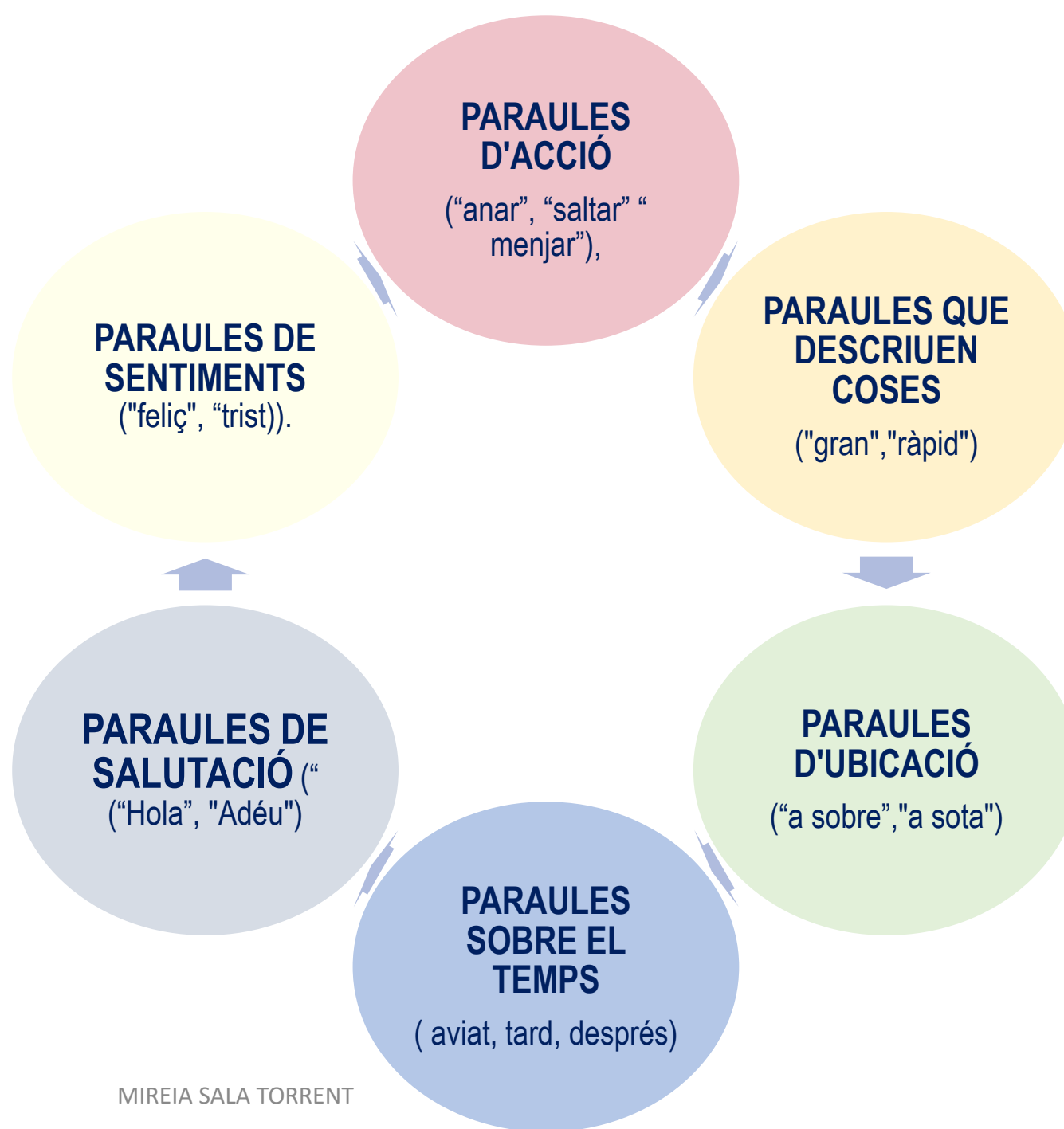
4

AJUSTA EL TEU LLENGUATGE QUAN ET DIRIGEIXIS A L'INFANT

- Adapta el lèxic al nivell del nen, utilitzant paraules i oracions lleugerament més complexes.
- Utilitza enunciats breus i senzills.
- Parla a poc a poc i de forma clara, amb una entonació càlida.
- Reforça el significat amb gestos, expressions facials i comunicació no verbal.
- Repeteix paraules clau.
- Fes pauses perquè el nen pugui respondre.
- Formula preguntes obertes en lloc de preguntes amb sí o no.
- Deixa frases inacabades perquè el nen les completi.

5

AFEGEIX PARAULES A LA INTERACCIÓ I REPETEIX MOLT LES PARAULES NOVES I IMPORTANTS EN DIFERENTS SITUACIONS

6

GESTIONA LA CONVERSA EN GRUP

Organitza els intercanvis orals entre els infants a partir de torns

INICI DE L'ACTIVITAT

INICI DEL TORN

MANTENIMENT DEL TEMA

TANCAMENT DEL TEMA

7

DÓNA IMPORTÀNCIA A L'EQUILIBRI I DENSITAT DE TORNS

- Afavoreix que els alumnes **intervinguin un nombre de vegades equivalent**
- Crea oportunitats perquè els torns de conversa de tots els infants siguin **proporcionals en la durada**.

más allá

de las palabras

Tareas para la comprensión lectora
y de inferencias

Marc Monfort
Adurción Juárez Sánchez
Isabelle Monfort Juárez

entha

E.I 5 anys

Anar més enllà de les paraules

AMB CONTEXT

Estructures sintàctiques més senzilles.

El context permet comprendre el llenguatge més ambigu.

SENSE CONTEXT

Els textos escrits utilitzen estructures més complexes i més llargues: la comprensió no es recolza d'elements pragmàtics de l'entorn o de l'expressivitat de l'interlocutor (gestos, mímica, entonació...)

Inferència lògica

Raonament deductiu a partir de les dades de l'enunciat.

La resposta no hi és de forma literal.

Es basa en associacions de conceptes: casc-moto, porta-clau, fulles seques- tardor

És una inferència bastant automàtica però hi ha nens que no ho fan de forma espontània encara que ho puguin deduir si els hi demanem.

Inferència lògica-cultural

Nocions de geografia o d'història, coneixements de normes, funcions de professionals....

La família Carulla han anat de Barcelona a Madrid per passar uns dies de vacances. Fa molta calor i l'Anna diu: "mama vull anar a la platja" i la mare es posa a riure

La senyora Carme es va mirar al mirall i no li va agradar gaire com li quedava el cabell i va dir: Felip, vull que em tallis una mica més d'aquest costat.

A on passa això?

Qui és el Felip?

El Pere viatge a París per primera vegada i quan està caminant pel carrer, un senyor li pregunta alguna cosa però el Pere no pot contestar.

Inferència pragmàtica

Un mateix enunciat pot tenir molts significats
A partir de la intenció del que parla o del què ha passat
prèviament es pot deduir la situació.

*La Maria ha comprat una bossa de patates fregides.
Comença a menjar-se-les en un banc del parc però quan
veu que s'apropen en Joan i en Carles ràpidament les
amaga a la cartera*

*La professora surt un moment de classe i la Maria, que té
molta gana; treu una bossa de patates de la cartera i es posa
a menjar. Sent unes passes de la professora i molt ràpid les
torna a la cartera.*

Inferència semàntica

*Mare: Joan! vine ràpid a ajudar-me
Joan: sí mare vinc volant*

Fa tant fred que tinc pell de gallina

Pere, estàs als núvols?

INTERVENCIÓ EDUCATIVA A L'EDUCACIÓ PRIMÀRIA

Recursos, eines i recomanacions per aplicar a les aules.

INTERVENCIÓ EXPLÍCITA A L'AULA (mesures universals)

LLENGUATGE RECEPTIU

Objectius:

1. Millorar la capacitat per entendre instruccions i preguntes.
2. Ampliar el vocabulari receptiu.
3. Desenvolupar la comprensió de conceptes i relacions semàntiques.
4. Enfortir la comprensió d'informació implícita basada en el context.
5. Augmentar la comprensió de les estructures gramaticals.
6. Millorar la capacitat per seguir narracions i textos.

Exemples d'activitats:

- Escoltar i seguir instruccions verbals d'adults o companys de diversa complexitat.
- Comprendre preguntes i respostes amb l'ajuda de material visual (targetes o imatges).
- Entendre paraules en diversos contextos, treballant paraules noves cada dia.
- Simular situacions quotidianes on cal seguir instruccions o respondre a preguntes en funció del context (Role-Playing).
- Llegir contes i fer preguntes sobre la trama, els personatges, i les emocions per verificar la comprensió i fomentar la reflexió sobre el text.

LLENGUATGE EXPRESSIU

Objectius:

1. Millorar la construcció d'oracions gramaticalment correctes i ben estructurades.
2. Utilitzar un vocabulari més ampli.
3. Desenvolupar la capacitat per ajustar el llenguatge al context.
4. Millorar les habilitats de conversa i la coherència i cohesió del discurs.
5. Desenvolupar habilitats de narració i descripció.
6. Integrar gestos i expressions facials per reforçar i clarificar el discurs oral.
7. Utilitzar el llenguatge per expressar idees i emocions de manera efectiva i funcional a nivell social.

Exemple d'activitats:

- Modelatge docent.
- Identificar paraules clau i promoure'n l'ús en la conversa.
- Activitats de classificació de paraules, jocs de memòria i associació per enriquir el vocabulari.
- Interpretar diàlegs amb diferents temps verbals, crear relats aplicant les regles gramaticals, practicar concordança i conjugació.
- Descriure objectes, accions i emocions.
- Dramatització de contes i situacions quotidianes per usar el llenguatge en contextos socials i emocionals.

INTERVENCIÓ **EXPLÍCITA** EN TOTS, UN O ALGUNS DELS COMPONENTS DEL LLENGUATGE (mesures addicionals i/o intensives)

FORMA

Dificultats formals del llenguatge

Fonètica: producció dels fonemes de forma aïllada.

Fonologia : ús i organització dels sons de la parla.

Morfosintaxi: estructura interna de les paraules i com s'organitzen dins de la frase.

CONTINGUT

Dificultats en els significats de les paraules

Semàntica: significats de les paraules i les relacions entre elles.

ÚS

Dificultats en l'ús del llenguatge

Pragmàtica: Funcionalitat del llenguatge en diferents situacions comunicatives.

L'ús del llenguatge en la conversa i en situacions socials.

DESENVOLUPAMENT FONOLÒGIC

Objectius:

1. Manipular sons de la parla (com eliminar, afegir o canviar sons en paraules).
2. Memòria fonològica.

Activitats:

- Exercicis de consciència fonològica.
- Repetició de dígitos en ordre directe i invers.
- Repetició de paraules.
- Repetició de pseudoparaules.
- Repetició d'oracions de diferent longitud.

DESENVOLUPAMENT MORFOSINTÀCTIC

Objectius:

1. Millorar la producció de frases amb l'ordre correcte dels elements (subjecte, verb, complement) i incorporar frases complexes.
2. Ús adequat de la concordança de gènere, nombre i temps verbals en la producció oral i escrita.
3. Fomentar l'ús de conjuncions i connectors per unir idees i millorar la cohesió en el discurs.

Activitats:

- Crear històries amb connectors per unir frases simples.
- Completar frases amb concordança correcta entre subjecte i verb, noms i adjectius.
- Transformar frases d'un temps verbal a un altre.
- Reordenar frases per posar-les en l'ordre correcte.
- Convertir frases afirmatives en negatives i formular preguntes.

DESENVOLUPAMENT

SEMÀNTIC

VOCABULARI I ACCÉS AL LÈXIC

Objectius:

1. Enriquir el vocabulari amb paraules noves i específiques de diferents àrees temàtiques.
2. Fomentar la comprensió del significat de les paraules en diverses situacions.
3. Desenvolupar habilitats de classificació semàntica i identificació de relacions entre paraules.

Activitats:

- Evocar paraules per categories o sons inicials.
- Nominar objectes en làmines ràpidament.
- Introduir vocabulari específic per matèries.
- Jocs de paraules com Scrabble, Boggle o Bingo. Identificar sinònims i antònims.
- Deduir significat de paraules en lectures segons el context.
- Classificar paraules per categories (ex.: animals, colors, aliments).

DESENVOLUPAMENT PRAGMÀTIC

Objectius:

1. Millorar les habilitats de comunicació funcional per comunicar les seves necessitats, desitjos i emocions de manera efectiva
2. Fomentar la interacció social i la participació en jocs en grup.
3. Desenvolupar habilitats conversacionals bàsiques.

Activitats:

- Jocs de rol que simulen situacions quotidianes (ex.: compres, jugar amb amics).
- Crear escenaris per iniciar, mantenir i tancar converses (ex.: organitzar una festa).
- Entendre ironies i frases amb sentit figurat.
- Jocs de decisions sobre comportament social (ex.: "Què faries si...?").
- Organitzar debats sobre temes d'interès per practicar l'argumentació.
- Role-Playing per resoldre conflictes i negociar.
- Llegir històries amb espais en blanc per completar-les.
- Simulacions de trucades telefòniques.
- Petites presentacions per practicar la comunicació efectiva.
- Imatges o vídeos per identificar i parlar sobre emocions.
- Discutir notícies en grup per practicar l'expressió d'opinions.

SUPORTS NECESSARIS A L'EDUCACIÓ SECUNDÀRIA

Recursos, eines i recomanacions per aplicar a les aules.

Ricardo Enas
FUNDACIÓN | NATURA BISSÉ

CONTINUAR INCIDINT EN EL DESENVOLUPAMENT LINGÜÍSTIC

Objectius:

1. Continuar enfortint la capacitat per comprendre, processar i expressar informació verbal de manera efectiva.
2. Avançar en la millora de les habilitats de conversa, fomentant una major fluïdesa i naturalitat en l'intercanvi verbal.
3. Progressar en el desenvolupament de la capacitat per organitzar i estructurar el discurs de manera coherent i lògica.
4. Continuar perfeccionant l'ús adequat del llenguatge en diversos contextos socials, assegurant una comunicació efectiva i apropiada.

Activitats:

- Iniciar converses informals sobre els seus interessos.
- Adaptar la comunicació per part de l'adult i utilitzar frases clares i instruccions pas a pas.
- Practicar converses i debats estructurats.
- Desenvolupar més la narrativa.
- Treballar el vocabulari acadèmic.
- Escriure textos curts i revisar l'estructura.
- Revisar i corregir errors comuns, fomentar l'autoavaluació.

Assistència tecnològica

SINTETITZADORS DE VEU

És una eina dissenyada per convertir text a veu. Reprodueix qualsevol document que tinguem a l'ordinador.

CORRECTOR GRAMATICAL I ORTOGRÀFIC

Identifica i corregeix errors en els textos escrits per millorar la seva qualitat.

DISPOSITIU DE RECONeixEMENT DE VEU

Permet dictar textos amb la veu en lloc d'escriure manualment.

APLICACIONS D'APRENENTATGE EN LÍNIA

Recursos educatius com vídeos, exercicis interactius i llibres electrònics adaptats a les necessitats de l'estudiant.

APLICACIONS DE SOPORT VISUAL

Ús d'imatges, vídeos i diagrames per millorar la comprensió del contingut i ajudar a la comprensió verbal.

APLICACIONS I.A

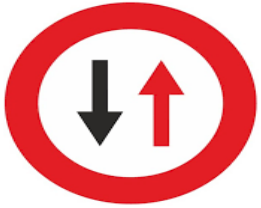
ChatGPT és una eina d'intel·ligència artificial basada en un model de llenguatge que comprèn i genera text de forma coherent, que permet respondre preguntes, corregir gramàtica, resumir, traduir i crear esquemes amb gran precisió.

QUINES ADAPTACIONS PODEM FER A L'AULA?

ADAPTACIONS I PLANS INDIVIDUALITZATS

PUNT DE PARTIDA

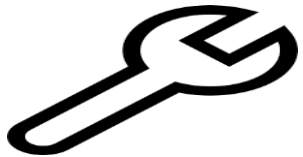
Han d'ajustar-se al punt de partida i a les capacitats de l'alumne/a.

Prioritàriament, adaptar continguts amb molta càrrega lingüística.

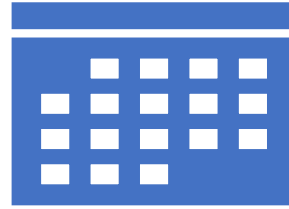
Ha de mantenir connexió amb el treball a l'aula ordinària.

Adaptacions basades en el currículum i necessitats de l'alumne/a.

Utilitzar el mateix material que la resta de companys, amb continguts i activitats ajustades.

Establir rutines i horaris previsibles i utilitzar calendaris visuals per ajudar a anticipar el que passarà durant el dia.

Donar explicacions detallades d'instruccions i supervisar les seves tasques freqüentment.

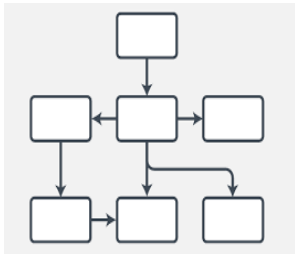
Instrucció multimodal, utilitzant diferents modalitats d'ensenyament (visual, auditiva, tàctil). Incloure demostracions pràctiques i activitats interactives.

Permetre petits descansos durant tasques llargues per mantenir l'atenció i reduir la fatiga.

Seleccionar els continguts que siguin més significatius i funcionals de cara el futur

Preparar els exercicis amb esquemes, símbols i gràfics. Proposar activitats d'omplir buits, seleccionar, relacionar...

Proposar activitats que sintetitzin els coneixements apresos.

Seleccionar aquells continguts amb què pot tenir més èxit.

Temps addicional en tasques i avaluacions.

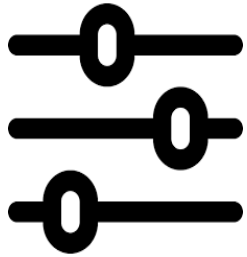

Permetre més flexibilitat en els terminis per entregar les tasques, considerant les dificultats en processar informació i expressar idees ràpidament.

Ús de la tecnologia: aplicacions, correctors, audiollibres, lectors,

Adaptacions segons les habilitats lingüístiques

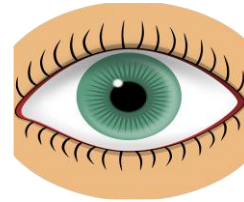
Ajustar el llenguatge del docent a les possibilitats lingüístiques de l'alumne/a utilitzant un llenguatge clar i senzill.

Abans de començar el tema, introduir, anticipar el significat del lèxic o destacar el lèxic més significatiu de la unitat.

Simplificar els títols, sovint són complicats i els textos en frases més simples.

Suport visual a l'aula:

Ús de cartells, gràfics i altres recursos visuals per ajudar a entendre el contingut acadèmic.

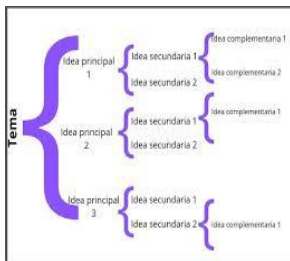

Codis de color i símbols:

Associació de colors i símbols amb conceptes o accions per millorar la comprensió.

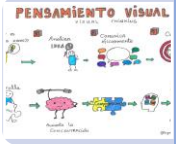

Eliminar o adaptar la llengua estrangera

Facilitar la comprensió dels missatges verbal mitjançant fotos, dibuixos, esquemes, mapes conceptuals...

AJUSTAMENTS EN L'AVALUACIÓ

Avaluació amb suport visual:

Afegir imatges o gràfics per facilitar la comprensió del contingut avaluat.

Avaluació pràctica:

Crear proves que requereixin l'aplicació pràctica dels coneixements, com ara experiments en ciències.

Avaluació orals amb suport del docent:

Permetre que demostrï el què sap mitjançant presentacions orals guiades.

Avaluació basada en la presentació de treballs:

Donar l'oportunitat de presentar treballs amb suport d'imatges i de la tecnologia.

Avaluació adaptada:

Modificar el format de totes les avaluacions amb un llenguatge simplificat o reduir la quantitat de preguntes.

Avaluació col·laborativa:

Fomentar la col·laboració entre el nen i el docent durant les avaluacions per reduir l'ansietat i millorar el rendiment.

RECURSOS I WEBS D'INTERÈS

Indicadores del desarrollo y consejos destinados a que los padres puedan ayudar a sus hijos en cada etapa.

- ¿Qué tal habla y oye su niño? *de la Asociación Americana del Habla, Lenguaje y Audición (American Speech–Language–Hearing Association, ASHA).*
- <https://www.asha.org/public/speech/development/Que-tal-habla-y-oye-su-nino/>

Listas de verificación CDC

https://www.cdc.gov/ncbddd/spanish/actearly/pdf/milestones-tips/CDC_LTSAE-SPN-AE-Checklist-with-Tips-2019-P.pdf

PROTOCOL D'OBSERVACIÓ PER A MESTRES. DIFICULTATS EN EL DESENVOLUPAMENT DEL LLENGUATGE

https://www.clc.cat/pdf/publicacions/documents/ca/PROTOCOL_LLENGUATGE_Ambit_Educatiu.pdf

mesa detección de signos de alerta en el desarrollo comunicativo

<https://www.clc.cat/pdf/publicacions/documents/ca/Taula%20Interactiva%20Deteccio%20Signes%20CLAP.pdf>

AMERICAN
SPEECH-LANGUAGE-
HEARING
ASSOCIATION

Indicadores del desarrollo y consejos destinados a que los padres puedan ayudar a sus hijos en cada etapa.

- *¿Qué tal habla y oye su niño? de la Asociación Americana del Habla, Lenguaje y Audición (American Speech–Language–Hearing Association, ASHA).*
- <https://www.asha.org/public/speech/development/Que-tal-habla-y-oye-su-nino/>

GUIES I MATERIALS D'INTERÈS

https://serveiseducatiu.xtec.cat/creda-jordiperello/guies-2/%20guies-sobre-el-trastorns-del-lenguatge/https://firstwordsproject.com/wp-content/uploads/2015/08/16x16_Spanish_02.pdf

<https://xtec.gencat.cat/ca/curriculum/diversitat-i-inclusio/atencio-educativa-als-alumnes/nese/nese-derivades-de-trastorns-de-laprenentatge-i-la-comunicacio/comunicacio-i-lenguatge/tel/>

[L'ús del llenguatge a l'escola. Propostes d'intervenció per a l'alumnat amb dificultats de comunicació i llenguatge](#)

[Guia TEL: Educació Infantil i Cicle Inicial d'Educació Primària](#)

[Trastorn Específic del llenguatge TEL/TDL. Orientacions per a docents cicle mitjà i superior d'educació primària. Educació secundària obligatòria](#)

Recursos didàctics

<https://serveiseducatiu.xtec.cat/creda-jordiperello/categoria/recursos/>

Avaluació de la competència oral

https://repositori.educacio.gencat.cat/bitstream/handle/20.500.12694/2869/avaluacio_competencia_oral_2020.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Per observar la comunicació infantil i apreciar com els infants desenvolupen les seves habilitats comunicatives durant el primer any de vida <http://abansprimeresparaules.upf.edu>

BIBLIOGRAFÍA

- Acosta V y Moreno A. (2001). *La intervención en el lenguaje en contextos educativos*. Barcelona: Elsevier.
- Andreu, LL., coordinador. (2012). *Desenvolupament i avaluació del llenguatge oral*. Barcelona: Editorial UOC.
- Andreu, LL., coordinador. (2013). *El trastorno específico del lenguaje*. Barcelona: Editorial UOC.
- Manolson, A., Arango, L. E., Belcher, M., & Tovar, A. R. (1995). *Hablando nos entendemos los dos*. Centro Hanen.
- Mendoza, E. i Col. (2001). *Trastorno específico del lenguaje (TEL)*. Madrid: Pirámide.
- Narbona, J. i Chevie-Muller, C. (2001). *El lenguaje del niño*. Barcelona: Masson.
- Acosta, VM., coordinador. (1996). *La evaluación del lenguaje: teoría y práctica del proceso de evaluación en la conducta lingüística infantil*. Aljibe: Archidona.
- Aguado, G. (1995). *El desarrollo del lenguaje de 0 a 3 años*. Madrid: CEPE.
- Del Río, M.J. (2006). *Lenguaje y comunicación en los trastornos del desarrollo*. Madrid: Editorial Prentice-hall.
- Direcció general d'ordenació i innovació educativa (2003). *L'ús del llenguatge a l'escola*. Propostes d'intervenció per a l'alumnat amb dificultats de comunicació i llenguatge. Barcelona: Dep. D'ensenyament. Generalitat de Catalunya.
- Monfort, M., Juárez, A. i Monfort, I. (2004). *Niños con Trastornos Pragmáticos del Lenguaje y la Comunicación*. Madrid: Entha.
- Monfort, M. i Juárez, A. (2001). *El niño que habla. El lenguaje oral en el preescolar*. Madrid: CEPE.
- Puyuelo, M., Rondal, JA. i Wiig, E. (2000). *Evaluación del lenguaje*. Barcelona: Masson.

DADES DE CONTACTE

- **NOM I COGNOM:** Mireia Sala Torrent
- **E-MAIL:** Mireia.sala@trivium.cat / mireiast1@blanquerna.url.edu
- **WEB :** trivium.cat

www.fundacionricardofisas.org

Toda la información contenida en este material es estrictamente confidencial.

© 2021 Fundación Ricardo Fisas Natura Bissé y Ricardo Fisas Natura Bissé Foundation. Todos los derechos reservados. Prohibida su reproducción total y/o parcial, ni su incorporación a un sistema informático, ni su transmisión en cualquier forma o por cualquier medio, sea éste electrónico, mecánico, por fotocopia, por grabación u otros medios, sin la previa autorización escrita de Fundación Ricardo Fisas Natura Bissé o Ricardo Fisas Natura Bissé Foundation. Todos los logotipos, marcas registradas y nombres comerciales pertenecen a sus propietarios respectivos.